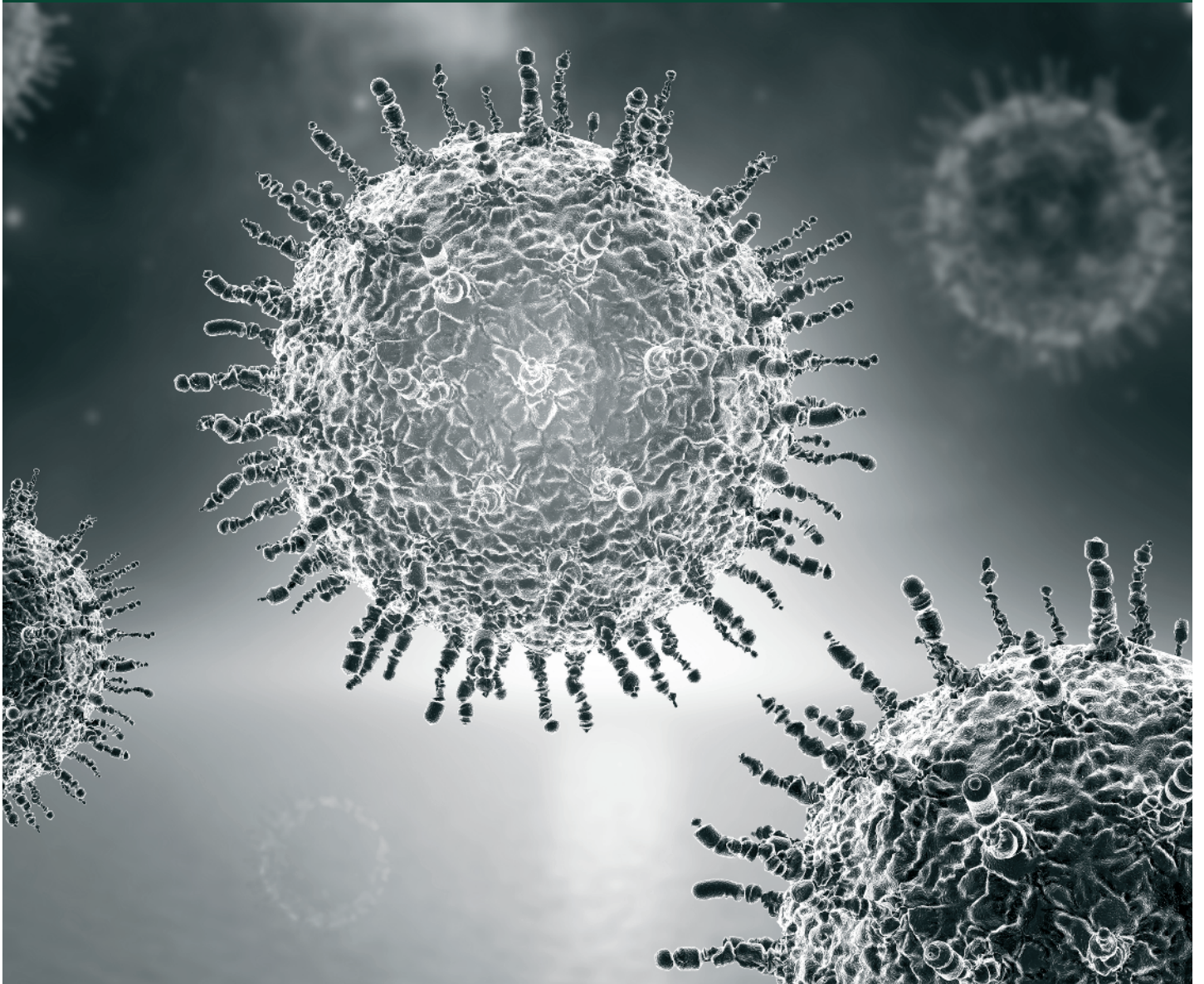

HÁZIORVOSI TÁJÉKOZTATÓ

Debreceni Egyetem

Klinikai Központ

TISZTELT HÁZIORVOS KOLLÉGÁK!

A COVID-19-ben szenvedő betegek 10-20 %-ban elhúzódó panaszok jelentkeznek, melyek rontják a beteg életminőségét és munkaképességét. A post-COVID szindróma az akut tünetek utáni 4-12. hétig, vagy ennél is tovább tarthat. A COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos definíciókat az 1. Táblázat tartalmazza. A panaszok és tünetek kanyargós útvesztői nehéz helyzetbe hozzák mind a kezelőorvost, mind az alapellátás orvosát, és sok esetben akár túlzó, vagy éppen elégtelen kivizsgálás történik. Ezeknek a betegeknek a speciális ellátása érdekében a Debreceni Egyetem Klinikai Központ „Post-COVID Szakmai Szervezete” Post-COVID Ambulanciákat (PCA) hozott létre. Ezen ambulanciák működéséről szeretnénk Önöket tájékoztatni ebben a levélben. Az ambulanciák 2021. március 1-jén megkezdték működésüket.

Hogyan lehet beteget küldeni ezekre az ambulanciákra?

Az ambulanciák beutaló kötelesek. A beutaló egyedi (1. Melléklet), melyet munkacsoportunk hozott létre. A beutalás feltétele ennek a beutalónak a maradéktalan kitöltése. Az első vizsgálatra történő bejelentkezés ideje: COVID-19 fertőzés lezajlása után legalább 3, de nem több mint 6 hónap. Amennyiben a betegnek jelentős panaszai vannak a COVID-fertőzést követően, akkor 3 hónapon belül is jelentkezhetnek a központi post-COVID ambulancián.

Milyen ambulanciák szerveződtek post-COVID ellátásra?

A post-COVID klinikai tüneteinek, panaszainak gyakorisága alapján kerültek kiemelt szakterületek felkérésre. Létrehoztunk (ábécé sorrendben) hemosztázis, fül-orr-gégészeti, gasztroenterológiai és hepatológiai, infektológiai, kardiológiai, neurológiai, pulmonológiai, pszichiátriai és reumatológiai ambulanciákat. A szakrendelések rendelési idejét és elérhetőségét az 2. Mellékletben tüntettük fel.

Melyik PCA-ra küldje a háziorvos a post-COVID szindrómás beteget?

A Post-COVID szindróma színes klinikai megjelenése miatt egy kérdőívet szerkesztett munkacsoportunk, amely feltárja a panaszokat/tüneteket (3. Melléklet). A betegek életminőségében bekövetkező változások is felmérésre kerülnek, erre a célra a nemzetközileg szabadalmazott ún. EuroQol életminőség felmérést használjuk, melyet az ambulancia felkeresésékor a szakorvos töltet ki a beteggel. A szakrendelés kiválasztásánál célszerű a beteget a domináns, vezető panasz/tünet alapján beutalni, és az első ellátó PCA majd irányítja tovább a beteget. A kérdőív kitöltése csak az első beutaláskor szükséges, bármelyik ambulanciára kerül a beteg, ha egy másik PCA-ra utalják újra a beteget, a kérdőív kitöltése már nem szükséges. Tartósan elhúzódó láz vagy hőemelkedés (nem akutan jelentkező) esetén, egyéb domináns tünet hiányában javasolt infektológiai PCA-t igénybe venni.

Lehetséges-e tünetmentes egyének beutalása?

A fertőzést követően teljesen tünetmentes egyének esetén is lehetséges a beutalás, akinek nincs panasza 3-6 hónappal a fertőzés után, de korábban fizikailag aktív életet élt (beleértve a sportot és a rendszeres testmozgást), és ennek folytatása előtt szeretne megbizonyosodni arról, hogy nincs „szubklinikai” kardiológiai vagy tüdőgyógyászati problémája.

Lehet-e a post-COVID szindrómás beteget otthon kezelni?

Igen, hiszen jelenleg is a háziorvos kezében van ezen betegek elsődleges ellátása, követése. Levelünkhöz csatoltunk az alapellátásban alkalmazható olyan útmutatót, amely segítséget nyújt a legtöbb ilyen beteg ellátásában, és az angol alapellátásban már biztonsággal alkalmazzák (1. Ábra). Akiknél speciális ellátás szükségessége merül fel, és a panaszok/tünetek elhúzódóvá válnak, azoknál célszerű a fenti ambulanciák igénybevétele. A rendelések kapacitása véges, ezért elsősorban azokat a betegeket várjuk a szakrendeléseken, akik ellátása az alapellátásban sikertelen volt.

1. táblázat. COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos definíciók

Akut COVID-19: A COVID-19 betegség legfeljebb 4 hétig tartó jelei és tünetei.

Folyamatos tünetes COVID-19: A COVID-19 betegség 4 héttől 12 hétig tartó jelei és tünetei

Poszt-COVID-19 szindróma: A COVID-19 fertőzés alatt vagy után fellépő jelek vagy tünetek, melyek 12 hétnél tovább tartanak, és nem magyarázhatók alternatív diagnózissal. Általában tünetegyüttesek jellemzik, melyek gyakran átfedésben lehetnek egymással, az idő múlásával ingadozhatnak és változhatnak, és a szervezet bármely rendszerére hatással lehetnek. A poszt-COVID-19 szindrómára 12 hétnél előbb is gondolni kell közben felmérve egyéb alapbetegségek lehetőségét is.

Hosszú-COVID: A klinikai esetdefiníciók mellett a „hosszú-COVID” kifejezést gyakran használják az akut COVID-19 után folytatódó vagy kialakuló tünetek leírására. A kifejezés magában foglalja a folyamatos tünetes COVID-19 betegséget (4-12 hétig) és a poszt-COVID-19 szindrómát (12+ hét).

1. ábra. Hosszú-COVID az alapellátásban

VIZUÁLIS ÖSSZEFOGLALÓ

Az akut COVID-19 epizódot követő betegség többszervi érintettségű, mely időnként viszonylag enyhe lefolyású akut betegség után alakul ki. A klinikai gondozás a betegek teljesskörű kivizsgálását igényli. Ez a grafika összefoglalást nyújt az otthoni környezetben vagy általános kórházi osztályon kezelt, elhúzódó gyógyulási betegek állapotfelméréséről és kezdeti kezeléséről.

BIZONYTALAN KÉP

A COVID-19 betegség hosszútávú betegségelefordulása ismeretlen. Ez a grafika a közzétételkor rendelkezésre álló bizonyítékokon alapszik. Azonban vegye figyelembe, hogy a tünetek atipikusak is lehetnek, és idővel megjelenhetnek új kezelések is.

KOMORBIDITÁSOK KEZELÉSE

Sok betegnek van valamilyen alapbetegsége, mint például cukorbetegség, magas vérnyomás, vesebetegség vagy iszkémiás szívbetegség. Ezeket a COVID-19 betegséggel együtt kell kezelni. Lásd a különböző esetekben alkalmazandó útmutatásokat, melyek a Greenhalgh és mtsi. kapcsolódó cikkében találhatóak.

BIZTONSÁGI HÁLÓ ÉS BEUTALÁS

A betegnek javasolt orvosi segítséget kérni, ha indokolt, például:

- súlyosbodó légszomj PaO2 < 96%
- ismeretlen eredetű mellkasi fájdalom
- újonnan jelentkező zavar
- fokális gyengeség

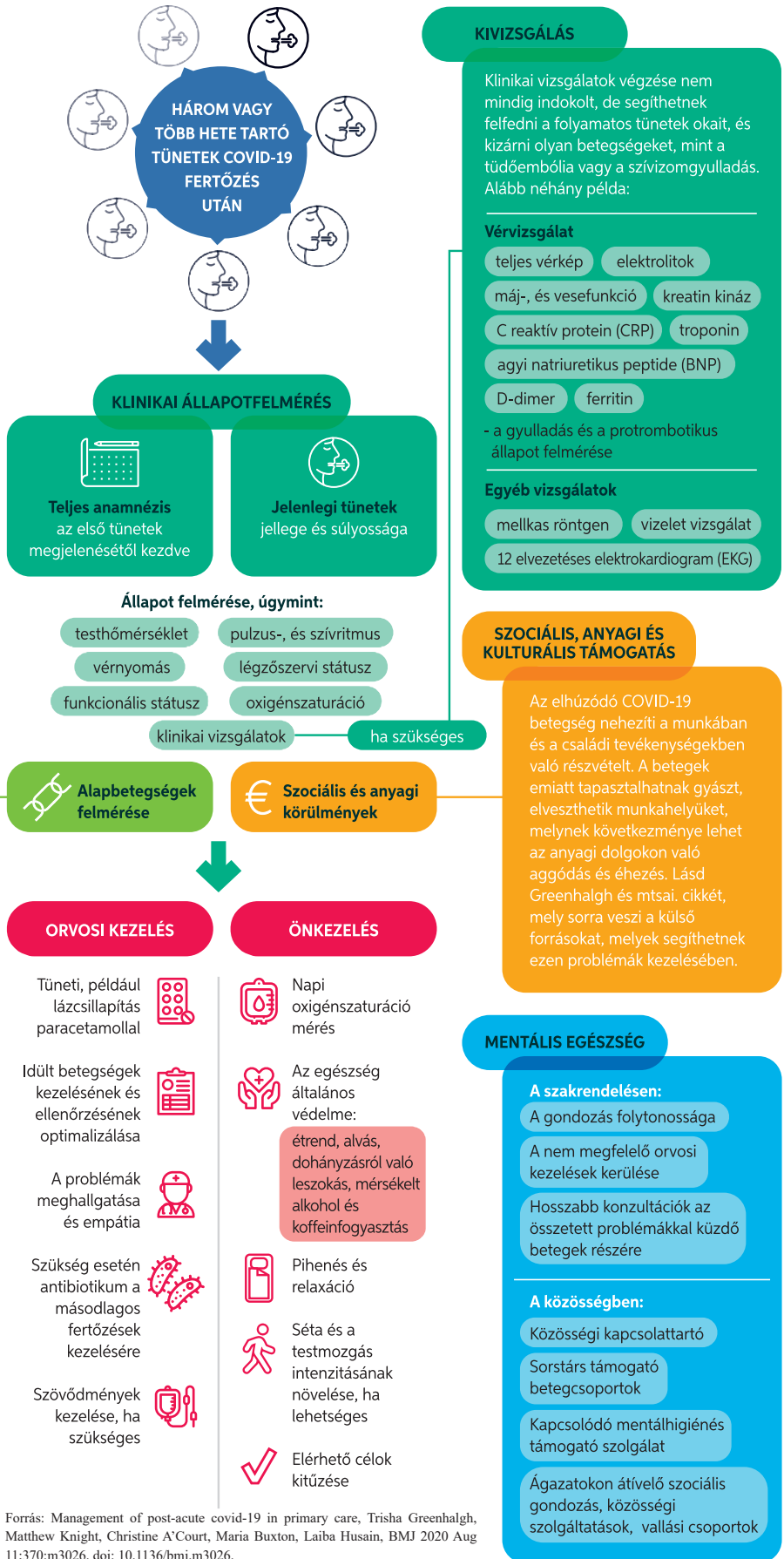
A leletek alapján további szakorvosi ellátás szükséges lehet, például:

- Tüdőgyógyászat**
tüdőembólia-gyanú vagy súlyos tüdőgyulladás esetén
- Kardiológia**
infarktus, szívburokgyulladás, szívizomgyulladás vagy szívelégtelenség esetén
- Neurológia**
agyi érrendszeri vagy egyéb heveny ideggyógyászati esemény esetén

Tüdőgyógyászati rehabilitáció javasolt, ha a beteg folyamatosan légszomjat tapasztal a vizsgálatokat követően.

„Hosszú-COVID” az alapellátásban

A folytonos tünetekkel küzdő betegek felmérése és kezdeti terápiája

KIVIZSGÁLÁS

Klinikai vizsgálatok végzése nem mindig indokolt, de segíthetnek felfedni a folyamatos tünetek okait, és kizárni olyan betegségeket, mint a tüdőembólia vagy a szívizomgyulladás. Alább néhány példa:

Vérvizsgálat

- teljes vérkép
- elektrolitok
- máj-, és vesefunkció
- kreatin kináz
- C reaktív protein (CRP)
- troponin
- agyi natriuretikus peptide (BNP)
- D-dimer
- ferritin

- a gyulladás és a protrombotikus állapot felmérése

Egyéb vizsgálatok

- mellkas röntgen
- vizelet vizsgálat
- 12 elvezetéses elektrokardiogram (EKG)

SZOCIÁLIS, ANYAGI ÉS KULTURÁLIS TÁMOGATÁS

Az elhúzódó COVID-19 betegség nehezíti a munkában és a családi tevékenységekben való részvételt. A betegek emiatt tapasztalhatnak gyászot, elveszthetik munkahelyüket, melynek következménye lehet az anyagi dolgokon való aggodás és éhezés. Lásd Greenhalgh és mtsai. cikkét, mely sorra veszi a külső forrásokat, melyek segíthetnek ezen problémák kezelésében.

MENTÁLIS EGÉSZSÉG

A szakrendelésen:

- A gondozás folytonossága
- A nem megfelelő orvosi kezelések kerülése
- Hosszabb konzultációk az összetett problémákkal küzdő betegek részére

A közösségben:

- Közösségi kapcsolattartó
- Sorstárs támogató betegcsoportok
- Kapcsolódó mentálhigiénés támogató szolgálat
- Ágazatokon átívelő szociális gondozás, közösségi szolgáltatások, vallási csoportok

Forrás: Management of post-acute covid-19 in primary care, Trisha Greenhalgh, Matthew Knight, Christine A'Court, Maria Buxton, Laiba Husain, BMJ 2020 Aug 11;370:m3026. doi: 10.1136/bmj.m3026.

MELLÉKLETEK

1. melléklet. Beutaló a COVID-19 Ambulanciára

Háziorvosi beutaló

A beutaló orvos neve:
 A beutaló orvos intézményi azonosító kódja:
 A beutaló orvos által végzett ellátást azonosító naplósorszám:
 A beutaló diagnózis kódja, szöveges leírása:

 A beutaló kiállításának dátuma:

A beteg neve:
TAJ száma:
Születési ideje:
Vizsgálat dátuma:

Beutalás helye:

- Infektológia
- Kardiológia
- Pulmonológia
- Hemosztazeológia
- Reumatológia
- Neurológia
- Pszichiátria
- Fül-Orr-Gégészeti Ambulancia
- Fürdőgyógyászati Centrum

Fontosabb társbetegségek:

Mikor diagnosztizálták a COVID-19 fertőzést?

- COVID-19 PCR vizsgálat
- COVID Ag gyorsteszt

Végeztek-e „felszabadító” COVID-19 PCR vizsgálatot, melynek eredménye NEGATÍV lett?

Igen – Nem
 Dátum:

COVID-19 fertőzés alatt voltak-e tünetei

Igen – Nem

Történt-e kórházi felvétel a COVID-19 fertőzés miatt?

Igen – Nem (ZÁRÓJELENTÉST csatolása)

Kórházi felvétel dátuma:

Hazaengedés dátuma:

Át kellett-e helyezni intenzív osztályra (ITO) a bennfekvés alatt? Igen – Nem

Beutalás oka:

- COVID-19 fertőzésből felépülve 12 héten túl is panaszai vannak.

Jelen panaszok:

.....

- Panaszmentes, de aktívan sportoló, a sportolás újbóli megkezdése előtt

Fizikális vizsgálat:

Eltérések:

.....

Vérnyomás: / Hgmm

Pulzus: / perc

O2 szaturáció:

EKG:

A fizikális vizsgálat alapján minden esetben a sürgősségi ellátást igénylő akut, életet veszélyeztető állapot, amennyiben fennáll, biztonsággal azonosítani kell, mint

- súlyos hypoxia vagy mozgásra bekövetkező súlyos deszaturáció
- súlyos tüdőbetegség jelei
- mellkasi fájdalom

Csatolt melléklet

- Laborleletek
- Mellkas rtg

A beteg a COVID-19 kérdőívet kitöltve hozza magával!

2. melléklet. Rendelési idők, elérhetőségek.

Szervezeti egység/ Szakambulancia	Beutaló- kérelem	Időpont egyeztetés	Helyszín (Épület, Szakrendelő)	Post-COVID vezető	Post-COVID felelős	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Kardiológiai és Szívsebészeti Klinika	igen	52/411-717 (54255 mellék)	Augusztia Telep, Kardiológiai Klinika, Ambulancia	Prof. Dr. Csanádi Zoltán	Dr. Kertész Attila, Dr. Bódi Annamária, Dr. Homoródi Nóra, Dr. Fülöp Tibor	12:00-14:00		12:00-14:00		
Belgyógyászati Klinika/ Hemostazeológia	igen	52/411-717 (57164, 55887 mellék)	Belgyógyászati Intézet "B" épület, 1. és 2. sz. Szakrendelő	Dr. Schlamadinger Ágota, Dr. Rázsó Katalin		12:00-14:00				
Gasztroenterológiai Klinika	igen	52/411-717 (54560 mellék)	Gasztroenterológiai Klinika Földszint 1. szakrendelő	Prof. Dr. Papp Mária	Prof. Dr. Papp Mária		12:00 - 13:00			
Tüdőgyógyászati Klinika	igen	52/255-224, 52/411-717 (56224 mellék)	Tüdőgyógyászati Klinika, Ambulancia A lagsor	Dr. Vaskó Attilára	Dr. Sárközi Anna, Dr. Orosz Zsuzsanna			12:00-14:00	9:00-11:00	
Infektológiai és Reumatológia	igen	30/116-0795 időpontkérés telefonon kedden és csütörtökön 13:00-14:00; emailen: postcovid.infektologia @med.unideb.hu	Augusztia telep, III. Belklinikai Szakrendelő épülete, 3-as rendelő	Dr. Rákóczi Éva				13:00-15:00		
Fürdőgyógyászati Centrum	igen	Tájékoztató: 52/515-121, előjegyzés: 52/514-147	Fürdőgyógyászati Centrum, Nagyerdei Park 1., (Termálfürdő) 1. emelet	Dr. Bordán Éva, Dr. Pribuláné Dr. Kiséry Mariann, Dr. Mézes Alíz	Szakmai vezető: Dr. Cserháti Györgyi Rendel: Dr. Cserháti Györgyi, Dr. Bordán Éva, Dr. Pribuláné Dr. Kiséry Mariann, Dr. Mézes Alíz	12:30-13:30	12:30-13:30	12:30-13:30	12:30-13:30	
Neurologia Klinika	igen	52/255-451, vagy 52/411-717 (54467 mellék)	Augusztia Telep, Neurológiai Klinika, Ambulancia	Prof. Dr. Oláh László	Prof. Dr. Oláh László/ Az aktuális ambuláló orvos			13:00-14:00		13:00-14:00
Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika	igen	52/255-486	Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika, Ambulancia, 1. rendelő	Dr. Szilvassy Judit	Dr. Bertalan Györgyi Dr. Jászberényi Balázs József Dr. Kovács Dávid				12:00-14:00	
Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika/ Szakpszichológia	igen	52/411-717 (56234 mellék)	Pszichiátriai Klinika, Ambulancia	Dr. Freeska Ede/ Tischler Petra	Tischler Petra					12:00-15:00

3. melléklet. COVID-19 kérdőív

COVID-19 kérdőív

Név:

Születési idő:

Vizsgálat dátuma:

Testsúly: kg

Testmagasság: cm

Dohányzás: Igen – Nem – Korábban Igen

Mennyiség: szál/nap

Hány éve dohányzik/ hány évig dohányzott? év

Rendszeres fizikai aktivitás Igen – Nem

Mennyisége alkalom/ hét

Kérem, jelölje be, ha vannak krónikus (idült) betegsége(i)

Krónikus obstruktív tüdőbetegség (COPD)

Asztma

Egyéb nem felsorolt tüdőbetegség

Cukorbetegség (Diabetes mellitus)

Szív-és érrendszeri betegség

Magasvérnyomás betegség

Szívelégtelenség

Pitvarfibrilláció

Stroke

Májcirrózis

Krónikus májbetegség

Krónikus vesebetegség

Malignus megbetegedés

Immunzavar

Pszichiátriai betegség

Egyéb betegség:

.....

.....

Kérem, sorolja fel az ÖSSZES Ön által szedett
gyógyszerek nevét.

.....

.....

.....

.....

Melyik nap diagnosztizálták Önnél a COVID-19 fertőzést?

Az ezt igazoló leleteket kérem, csatolja vagy hozza magával!

COVID-19 PCR vizsgálat – Dátum:

COVID Ag gyorsteszt – Dátum:

Utólag derült ki antitest vizsgálattal – Dátum:

A tünetei alapján nagyjából mikor kezdődött a
betegsége – Dátum:

Végeztek-e „felszabadító” COVID-19 PCR vizsgálatot,

melynek eredménye NEGATÍV lett? Igen – Nem

Dátum:

Oltottsági állapot:

COVID-19 oltás Igen – Nem

vakcina típusa:.....
időpontja:

• 1.oltás:

• 2.oltás:

• 3.oltás:..... – típusa:.....

Influenza oltás Igen – Nem.

Rendszeressége (évente kapott?) Igen - Nem

Utolsó oltás éve

Pneumococcus oltás: Igen – Nem.

Oltások típusa:

Pneumo 23 – Igen – Nem,

beadás időpontja:

Prevenar 13 – Igen – Nem,

beadás időpontja:

COVID-19 fertőzés alatt voltak-e tünetei Igen – Nem

Történt-e ambuláns vizit a COVID-19 fertőzés miatt?
Igen – Nem

Az ambuláns lapot és vizsgálati eredményeket kérem, csatolja
vagy hozza magával!

Dátuma:

Történt-e kórházi felvétel a COVID-19 fertőzés miatt?

Igen – Nem

A zárójelentést kérem, csatolja vagy hozza magával!

Kórházi felvétel dátuma:

Hazaengedés dátuma:

Át kellett-e helyezni intenzív osztályra (ITO) a

bennfekvés alatt? Igen – Nem

ITO áthelyezés dátuma:

Visszahelyezés általános osztályra (Dátum):

Oxigén pótlás Igen – Nem

Oxigén terápia

Lélegeztetés

nem-invazív

mechanikus napig

Farmakológiai terápia akut COVID-19 alatt

Favipiravir, időtartama (..... nap)

Remdesivir, időtartama (..... nap)

Tocilizumab, dózisa

Egyéb biológikum

Történt-e vérvizsgálat a COVID-19 fertőzés idején?

Igen – Nem (Ha ennek eredménye elérhető, kérjük csatolni)

Történt-e mellkasröntgen, mellkasi CT a fertőzés idején?

Igen – Nem

A lelet alapján a tüdőérintettség: %-ban

Ha volt a fertőzés alatt vérnyomásmérés, kérem, írja be az
eredményét:

Vérnyomás: / Hgmm Pulzus: / perc

Jelen panasz:

Nincs

Van

Tünetek:

Általános tünetek:

Láz

Fáradtság

Fájdalom

Légúti tünetek:

Köhögés

Légszomj

Kardiovaszkuláris tünetek:

Mellkasi fájdalom

Palpitáció

Neurológia tünetek:

- Kognitív zavarok („agyi köd”, koncentrációs zavar vagy memória problémák)
- Fejfájás
- Alvászavar
- Perifériás neuropátiás tünetek (szűrő érzés, zsibbadás)
- Szédülés
- Delírium (idősebb populációnál)

Mozgásszervi tünetek:

- Izomfájdalom
- Ízületi fájdalom (érintett ízületek felsorolásával).

Pszichiátriai tünetek:

- Depresszió tünetei
- Szorongás tünetei
- Alvászavar
- Rélmások megjelenése

Emésztőrendszeri panaszok:

- Anorexia és csökkent étvágy (idősebb populációnál)
- Hasmenés
- Hasi fájdalom
- Émelygés

Fül-orr-gégészeti panaszok:

- Fülzúgás
- Fülfájás
- Hallás csökkenés / hallásvesztés
- Torokfájás
- Szaglás elvesztése
- Ízérzés elvesztése

Bőrgyógyászati tünetek:

- Bőrkiütés (lokalizáció, jellege, fennállása)

Egyéb:

Labor vizsgálatok

(amennyiben a beteg nem hozott magával)

- Vértkép
- Biokémia – vesefunkció, májenzimek, C-reaktív protein, vaspanel
- Pajzsmirigy funkció
- HS-Troponin, NT-ProBNP
- D-dimer

EQ-5D-5L – Egészségügyi kérdőív

(COVID fertőzésen átesett betegek részére)

Az egyes címsorok alatt kérjük, jelölje be azt az EGY állítást, amely a legjobban jellemzi az Ön MAI egészségi állapotát!

Mozgékonyság

- Nincs problémám a járással
- Enyhe problémám van a járással
- Közepes fokú problémám van a járással
- Súlyos problémám van a járással
- Képtelen vagyok járni

Önellátás

- Nincs problémám a tisztálkodással vagy az öltözködéssel.
- Enyhe problémám van a tisztálkodással vagy öltözködéssel.
- Közepes fokú problémám van a tisztálkodással vagy az öltözködéssel.
- Súlyos problémám van a tisztálkodással vagy az öltözködéssel.
- Képtelen vagyok önállóan tisztálkodni vagy öltözködni.

Szokásos tevékenységek

(pl. munka, tanulás, házimunka, családi vagy szabadidős tevékenység)

- Nincs problémám a szokásos tevékenységeim elvégzésével.
- Enyhe problémám van a szokásos tevékenységeim elvégzésével.
- Közepes problémám van a szokásos tevékenységeim elvégzésével.
- Súlyos problémám van a szokásos tevékenységeim elvégzésével.
- Képtelen vagyok elvégezni a szokásos tevékenységeimet.

Fájdalom / Rossz közérzet

- Nincs fájdalmam vagy rossz közérzetem.
- Enyhe fájdalmam van vagy kissé rossz a közérzetem.
- Közepes fokú fájdalmam van vagy közepesen rossz a közérzetem.
- Súlyos fájdalmam van vagy nagyon rossz a közérzetem.
- Rendkívül erős fájdalmam van vagy rendkívül rossz a közérzetem.

Szorongás / Depresszió

- Nem szorongok vagy nem vagyok depressziós.
- Enyhén szorongok vagy enyhén depressziós vagyok
- Közepes mértékben szorongok vagy mérsékelt depressziós vagyok.
- Nagyon szorongok vagy nagyon rossz közérzetem van.
- Rendkívüli mértékben szorongok vagy rendkívül depressziós vagyok.

Reg.szám: 40568

KAPCSOLAT

Debreceni Egyetem
Klinikai Központ

Prof. Dr. Szabó Zoltán,
a Debreceni Egyetem,
Klinikai Központ elnöke,
dekk.elnok@unideb.hu

Prof. Dr. Papp Mária,
MTA doktor;
a Debreceni Egyetem,
Klinikai Központ
orvosszakmai alelnöke,
papp.maria@med.unideb.hu